

Elisabeth Schwarzkopf

Ultima lună a anului care s-a încheiat a adus pe scena Ateneului Român pe Elisabeth Schwarzkopf. Recitalul ei constituie un eveniment artistic culminant al ultimilor ani. O așteptam de mult. Ar fi trebuit să vină la unul din primele Festivaluri „George Enescu”, dar atunci a fost împiedicată să ne ofere darul mirific al artei ei desăvârșite. Imensa ei discografie, cuprinzând opere de Mozart și de Richard Strauss realizate sub direcția lui Herbert von Karajan, opere și un vast florilegiu de lieduri, a integrat-o de mult în universul nostru muzical.

Cu patru ani în urmă am ascultat-o la Paris. Era un rar privilegiu. După patru ani, miracolul artei ei s-a desfășurat sub ochii și în auzul nostru la București. Să fim recunoscători ARIEI și Filarmonicii „George Enescu”. Căci un recital ca acela susținut de marea cântăreață nu este numai un mare eveniment artistic, ci constituie un stimulente și o înaltă lecție de artă pentru toți cei care au avut norocul s-o asculte, muzicieni și nemuzicieni.

Cu o formație profesională complexă, după studii de pian, canto și compoziție la Academia de muzică din Berlin, ea a debutat în Teatrul Liric încă din 1938. Remarcată de dirijorul Carl Böhm, marea cântăreață austriacă se situează printre stelele muzicale de primă mărime ale vremii noastre, în 1947, când își începe strălucita carieră internațională. Interpretă polivalentă, la fel de impresionantă în istoricele ei apariții scenice (în opere de Mozart, Wagner, Strauss) ca și în interpretările marilor creații vocal-simfonice („Mathäus-Passion” și „Missa în si minor” de Bach, Simfonia a IX-a de Beethoven, Requiem-urile de Brahms și Verdi, lieduri simfonice și Simfonii cu voci solo de Mahler etc), Elisabeth Schwarzkopf a colaborat cu cei mai mari dirijori ai secolului și a fost acompaniată la pian, în recitaluri de lieduri, de neuitații Wilhelm Furtwängler, Edwin Fischer și Walter Gieseking.

Cariera ei se interferează cu aceea a celor mai mari muzicieni ai secolului XX. Aceste amănunte nu sînt decît elemente de informație care pot suscita interesul publicului și pregăti acea stare de încordată așteptare specifică marilor evenimente. Adesea, tensiunea așteptării depășește tensiunea actului de creație artistică. Nu este însă cazul Elisabethei Schwarzkopf. În arta ei supremă, se reunesc vocația, autentică vocație, și voința de fier de a cuprinde și stăpîni himera perfecției. Himeră spun, pentru că la nivelul înalt la

care se situează arta ei, auto-controlul și critica interioară trebuie să fie de o extremă exigență. Schwarzkopf nu este numai o cântăreață dotată cu o voce de un farmec inefabil, ci este o rară apariție scenică, în care frumusețea plastică și noblețea gesticulației și mobilității psihice fac din fiecare apariție a ei un spectacol de artă desăvârșit. Într-un program cuprinzînd, în afară de suplimente, 23 de lieduri, de o mare diversitate de stiluri (de la liedul romantic al lui Schubert, Schumann, Brahms, Liszt, Grieg, pînă la post-romanticii Gustav Mahler, Hugo Wolf și Richard Strauss) ea ne-a revelat magica putere mimetică a artistului care poate retrăi o infinitate de stări emoționale. Am putea denumi această capacitate cu un singur cuvînt: *polipersonalism*. Pătrunzînd în tainele cuvîntului, scormonind sensul textului poetic pentru a-l contopi apoi cu sunetul, Schwarzkopf cizează fără manierism, își dozează emisiunea obținînd planuri și culori care potentează la maximum forța comunicativă a sintezei celor două arte: poezia și muzica. Ea trece cu ușurință (aparentă) de la visarea lirică a liedurilor pătrunse de reverie romantică la lirica erotică pasionată, de la amploarea baladescă a liedului „Cei trei țigani” de Liszt (pe un text de Lenau) la delicata melodie a lui Grieg (pe un text de Ibsen), pentru a spune și cînta cu umor și causticitate liedul pe text popular de Mahler sau mușcătoarele cîntece de Wolf pe scurte poeme de Heine.

Grupul liedurilor de Hugo Wolf (9) ne-a electrizat. Exuberanța pasionată și arzătoarea nostalgie a liedului „Kennst du das Land” (pe textul poemei „Mignon” de Goethe) își găsea neașteptata complinire în liedurile lente, abia șoptite, pe text de Möricke.

În tot recitalul au fost doar trei sau patru fortissimo, dar ele erau dictate de o înaltă strategie artistică. Recitalul ei ne-a zguduit. Ne-a învins. Ne-a dat sentimentul că arta este, neîndoiește, rezultatul vocației și a muncii, una din valorile majore ale vieții.

Apariție scenică tulburătoare (investmintată în brocat roșu cu aur, ea amintea de portretul prințesei Anna de Clèves de Holbein cel tinăr), fără acea obișnuită proteză a memoriei care e textul scris, Elisabeth Schwarzkopf a trăit intens și ne-a făcut să vibrăm la fel de intens, fiecare frază a somptuosului program oferit.

La pian se afla un excelent interpret, un pianist de mare expresivitate, englezul Geoffrey Parsons.